

2D-kuvan oikea yläkulma ja sen uhkien käsittely

- Teoriaa:
 - o Tähän alueeseen kuuluu suuri joukko uhkia, joiden alla on erittäin suuri määrä skenaarioita. Osa uhista on tunnettuja ja niiden skenaarioista voidaan hahmotella ainakin osa. Tähän alueeseen kuuluvat kuitenkin myös ns. mustat joutsenet eli täysin yllättävät skenaariot, joita on turha edes arvailla.
 - o Näiden skenaarioiden toteutuminen ei ole todennäköistä, mutta on kuitenkin teoreettisesti täysin mahdollista.
 - o Tämän alueen ilmiöt ovat usein vaikeasti hallittavissa, jatkuvassa muutostilassa ja sattumallakin on tärkeä rooli.
 - o Turvallisuustyö tällä alueella ei voi perustua siihen, että varustaudutaan yksitellen eri skenaarioihin. Niitä on liikaa ja vain osa niistä on tunnettuja.
 - o Suositeltavaa on yrittää rakentaa näitä uhkia vastaan laajatehoisia ratkaisuja, jotka parantavat järjestelmän resilienssiä ja valmistavat sekä miehistöt että organisaatiot kohtaamaan vaativia yllätyksiä.
 - o Parhaatkaan menetelmät eivät kuitenkaan saa tuudittaa niiden käyttäjää illuusioon erittäin hyvästä vastustuskyvystä ja turvallisuudesta.
- Suositeltavia toimintamalleja
 - o Suosi laajatehoisia ratkaisuja, jotka vahvistavat resilienssiä (vastustuskykyä) yllätyksiä vastaan
 - o Suosi yksinkertaisia ratkaisuja, ne toimivat varmemmin (vrt. liitutaulu vs. tietokonenäyttö, joka mm. tarvitsee sähköä).
 - o Toimintaa rajoittavat tai hidastavat "ratkaisut" jäävät helposti todellisuuden jalkoihin (esim. tuotantopaineet).
 - o Yritä selvittää, kuinka työntekijät luovat toimintaan resilienssiä ja vahvista/levitä näitä käytäntöjä
 - o Tutki perusturvallisuustekijöiden toimivuutta ääriolosuhteissa. Mitkä tekijät uhkaavat niiden toimintaa? Pyri vahvistamaan turvallisuustekijöitä ja käsittelemään niihin liittyviä ongelmia.
 - o Luo palautekanavia, joiden kautta voi ennakoida tapahtuvia (vaarallisia) muutoksia ajoissa.
 - o Paranna kykyä kuvitella ääritilanteita ja suojausten pettämistä. Hyödynnä diversiteettiä ja moderneja työskentelymenetelmiä, jotta kuvittelukykyä

saadaan parannettua. Ota mukaan ihmisiä, jotka tekevät ko. työtä käytännössä.

- o Harjoittele yllätystilanteiden ja vaativien huonommiksi kehittyvien tilanteiden hallintaa sekä miehistöjen että koko organisaation tasolla.
 - o Pidä huoli siitä, että resursseja ei ole vain optimoituun normaalitoimintaan. Muuten poikkeustilanteista ei selvitä.
- Yllätysvalmius on luotava organisaatioon ennen yllätystä. Siihen kuuluu mm.
 - o Selkeät prioriteetit (esim. kumpi on tärkeämpi, toimintavarmuus vai kustannukset)
 - o Päätösvalan hajauttaminen operaatiotasolle kriisin ajaksi. Tilanteen koordinoiminen.
 - o Aloitteellisuuden hyväksyminen ja kannustaminen kriisitilanteessa.
 - o Eri kommunikaatiotapojen joustava käyttö.
 - o Valmiit tavat lisätä resursseja joustavasti.
 - o Vaikeuksien ennakointi
 - o Kriisitilanteiden harjoittelu. Vaikea tilanne ja epäonnistuminen opettaa enemmän kuin onnistuminen helpommassa tilanteessa.
- Miehitön tasolla on luotava resilienssiä (ja yllätysvalmiutta) ilmailun Evidence Based Training –tyyppisillä ohjelmilla, jotka panostavat kompetensseihin, jotka auttavat vaativissa yllätystilanteissa.
- Oikean yläkulman uhka, joka kuuluu complex-alueeseen (cynefin-mallissa)
 - o Tässä tilanteessa Cynefin-logiikka suosittaa kokeiluja. Ne eivät välttämättä kuitenkaan ole helppoja järjestää, kun ollaan tekemässä hyvin harvinaisten ilmiöiden kanssa.
 - o Joskus kokeilut onnistuvat, kun tunnistetaan uhan ympäriltä siihen vaikuttavia alaongelmia ja kohdistetaan kokeilut niihin.
 - o Joskus kokeiluja ei pystytä järjestämään, jolloin täytyy toimia teorian pohjalta.